

NOTE PE MARGINEA UNOR IHTIONIME ROMÂNEȘTI (II)

VALENTIN ȚURLAN

Prima parte a prezentelor note¹ a luat în discuție ihtionimele *boián*, *bouleán*, *fat*, *fugár*, *leancár*, *némes*, *ovásél*, *preuteásă*, *răspár*, *sacagiță*, *secrét*, *șfei*, *șúică*, *fielán* și *trapazán*. Celor menționate, le adăugăm acum pe următoarele².

ANCEÁUS s. m. „hamsic“ — *Engraulis encrassicholus*, Alexandrov, 1925 (Vasilii, *Peștii*, p. 322) <rus. *ančóus* „pește din neamul scrumbiei, *Clupea* sau *Engraulis encrassicholus*“ (Dal', I, 19).

ARVĂȚÓI s. m. „ghiborț“ — *Acerina cernua*, Linné, 1758 (Făcăieni — jud. Ialomița)³. Este un derivat din *arvat* (<*aval* „*Aspius aspius*“, Linné, 1758, formă reținută de Băcescu, *Peștii*, 137, pentru Fetești, jud. Ialomița) cu suf. augm. *-oi*. Menționăm că, în lungul Dunării muntene, întâlnim, ca urmare a confuziei între specii, și alte exemple de nume proprii lui *Aspius* folosite pentru *Acerina* (vezi Țurlan, *Note*, I, 322—323, s. v. RĂSPĂR).

BACALIĂR s. m. „mezit“ — *Odonogadus merlangus euxinus*, Nordmann, 1840, pește tipic Mării Negre (Bușniță-Alexandrescu, *Allas*, 1963, p. 113, 165). Înregistrat în CADE, fără etimologie. Provine din ngr. *bakaliáros* „id.“ (Papa-konstantinou, *Check-list*, p. 255).

BALAMŪT s. m. „scrumbie de mare avînd o dimensiune mijlocie“ (Sulina) <rus. *balamut* „id.“, Dal', I, 41—42, tratează acest cuvînt la articolul *balamutit'* „a țese intrigi“. În realitate, avem a face cu tc. *palamut* (<ngr. *palamida* „Sarda sarda“, Bloch, 1748; vezi Radloff, IV, 1166), cuvînt intrat și în română (cf. Sala, *Cu privire...*, 29) și în bulgară (Gerov, IV, 7), pe care pescarii ruși de la gurile Dunării l-au preluat, datorită asemănării dintre pălămida mică și scrumbie, transformîndu l, ca urmare a unei false etimologii, în *balamut* (cf. Gricenko, *Nazv.*, 39).

¹ Vezi „Anuar de lingvistică și istorie literară“, Iași, tomul XXXI, 1986—1987, A., p. 221—226.

² Cînd nu se face referiri la dicționarele noastre lingvistice, înseamnă că ihtionimul în cauză nu se află înregistrat în aceste lucrări. Pentru accentul, sensul și circulația unor ihtionime din prezentele note am beneficiat de sprijinul prof. dr. Dumitru Bogatu, prof. dr. Nicolae Bacalbașa, lect. dr. Victor Cristea și student Dragoș Onea de la secția *tehnică piscicolă* a Universității din Galați, cărora le mulțumim și pe această cale.

³ Vezi *arvătóti* s. m. „soi de pește“ (Seimenii Mari, jud. Constanța), în *Texte Dobrogea*, p. 679.

BAZAÓCHI s. m. „babușcă“ — *Rutilus rutilus carpathorossicus*, Vladikov, 1930 (Grindu, jud. Tulcea). Avem a face cu o întrebuintare metaforică a lui *bazaochi*, adj., subst. : 1. „care se uită chiorș, zbanghiu“; 2. „nebunatic, deșanțat“ (DA). Ceca ce impresionează la *Rutilus* sînt ochii, fapt pentru care în graiul moldovean a fost numit și *oceană*.

BĂISTRŪG, *bîstriug*, *bistrug* s. m. „specie de chefal“ — *Mugil ramada*, Risso, 1826 (Mahmudia, jud. Tulcea⁴; vezi și Vasiliu, *Peștii*, 292) < rus. *bajstruk*, *bistrjuk* „bastard“ (Dal', I, 88; vezi și Klykov, 35). În *Slovar'*, 224, e înregistrat — în forma *bistrug* — numai pentru ucraineană. Antipa, *Fauna*, 82, menționează că pescarii lipoveni din Jurilovca, jud. Tulcea, îl numesc pe *Mugil ramada*, *bistrug*, adică „bastard“, întrucît îl socotese „ca un fel de corcitură“⁵.

BELŪGĂ s. f. „morun“ — *Huso huso*, Linné, 1758 („Morunului îi mai zice și *belugă*“ : Sulina, Mahmudia, jud. Tulcea; vezi și Vasiliu, *Peștii*, 270) < rus. *beluga* „id.“ (Dal', I, 155, vezi și *Slovar'*, 66; cf. Antipa, *Fauna*, 270).

BERBERIȚĂ s. f. „babușcă“ — *Rutilus rutilus*, Linné, 1758 (Potelu, jud. Olt). În rusă, *berberá*, *berberka*, *berebera*, *berebër*, *berebërka*, *berebëročka* etc. sînt citate ca nume pentru plătică și batecă (vezi Dal', I, 82 și *Slovar'*, 126, 142). La baza ihtionimului nostru se poate afla un derivat rusec dialectal cu suf. *-ica* : *berberica. Confuzia dintre cele trei specii se face adesea.

BÎCIOC s. m. „guvid“ — diferite specii de *Gobio* (Sulina, Mahmudia, Somova, jud. Tulcea; vezi și Panighiant, *Delta*, 28) < rus. *byčok* „id.“ (*Slovar'*, 236—241). Vasiliu, *Peștii*, 253, înregistrează pentru *Neogobius kessleri*, Günther, 1861, forma *bîcioc*, provenită din rus. *byjčok* „Gobio“ (cf. I. Robciuc, *Note etimologice*, în LR, 1966, nr. 5, p. 505; vezi și Antipa, *Fauna*, 64, 72).

BÎRCĂ s. f. „plătică“ — *Abramis brama*, Linné, 1758 — de dimensiuni potrivite sau mici (Băcescu, *Peștii*, 47); *bîrcăș* s. m. „sabiță“ — *Pelecus cultratus*, Linné, 1758 (Antipa, *Pescăria*, 384); *bîrcăci* s. m. „mreană“ — *Barbus barbatus*, Linné, 1758 (Vasiliu, *Peștii*, 163), „pui de mreană pînă la 15 cm“ (Băcescu, *Peștii*, 21, 75), „o specie de pești mici“ (Antipa, *Pescăria*, 774), *bîrce*, *bîrcie* s. f. „sabiță“ (Băcescu, *Peștii*, 21, 51, Vasiliu, *Peștii*, 202), „pește ca plătica, lung și lat“ (I. Boceanu, *Glosar de cuvinte din județul Mehedinți*, București, 1913, p. 3). Lucrările citate precizează că aria de circulație a acestor ihtionime este în zona cataractelor Dunării, jud. Mehedinți și jud. Caraș-Severin⁶. G. Giuglea îl încadra pe *bîrcăci* între ihtionimele de origine autohtonă, socotindu-l „înrudit cu alb. *bark* «burtă»“⁷. În ce ne privește, credem că *bîrcă*, *bîrcăș* provin, și ca urmare a confuziilor dintre specii, din scr. *brka*, *brkaš* (< *brk* „mustață“), nume înregistrate pentru grindei — *Nemachilus barbatus*, Linné, 1758, pește care are „patru mustăți pe buza superioară și două mai lungi în colțurile gurii“ (*Rječnik srpskohrvatskog knjižemog i narodnog jezika*, Belgrad, 1959—1980, vol. II, p. 183, vezi și *SLRib.*, 28—29). Mustăți

⁴ Subiectul pescuise în zona lacurilor litorale.

⁵ Din precizarea „Dintre toate speciile noastre de chefali, platarimul este acela care intră întîi în ghiol și care caută să iasă cel dintîi; el este întotdeauna în capul cîrului, de unde-și trage și numele său rusec de *bistrug*“, făcută în *Pescăria*, 641, rezultă că, de astă dată, ihtiologul îl pune în relație cu *bystrijj* „repede, iute, rapid“. În acest caz însă numele derivat ar trebui să fie *bystrijak'*, (vezi Dal', I, 150).

⁶ Forma *bîrce* a fost înregistrată de noi și la Maglavit, jud. Dolj.

⁷ *Ce ne spun numirile de pești*, în „Carpații“, XV, 1947, p. 134.

are și mreana : „botul lung cu buze cărnoase și cu patru mustlăți groase din care cele două dinainte mai scurte“ (Vasilii, *Peștii*, 163). Vezi și scr. *brčka* „roșioară“, în *Slovar'*, 192. Formele *birce*, *bircie* reprezintă variante ale unui sg. fem. refăcut din *birci* (pl. lui *bircă*).

BÎRZĂC s. m. „obleț“ — *Alburnus alburnus*, Linné, 1758 (Antipa, *Pescăria*, 385, pentru jud. Mehedinți : „Ghelbereul este un instrument care nu se întrebuintează decât foarte rar și se prinde, ca și cu chipceul, albitură, dar mai cu seamă *birzaci* «obleți»“) <scr. *brzak*, nume folosit atît pentru obleț — *Alburnus alburnus*, Linné, 1758, cit și pentru clean — *Leuciscus cephalus*, Linné, 1758 (*SLRib.*, 28; *Slovar'*, 134). Oblețul — spune Băcescu, *Peștii*, 136 — e „mișcarea în persoană“, fapt pentru care a fost numit și *fugar*. Scr. *brzak* = rom. *fugar*; vezi *fugar* „obleț“ în jud. Bihor (Țurlan, *Note*, I, 221).

BOGZĂR s. m. „viză mai mică“. Scriban, D. îl derivă din *bogză* „bufniță“. Șăineanu, DU, DA și CADE îl înregistrează cu etimologie necunoscută. Antipa, *Fauna*, 245, unde se precizează că această denumire se dă „pe la Brăila și Galați“ exemplarelor „ca de 40—50 cm lungime“, pare să fie singura sursă pentru acest ihtionim a lucrărilor lexicografice citate. Subiecții noștri din zona menționată nu-l cunoșteau. Relația dintre „bufniță“ și „viză mică“ nu e greu de văzut, dar *bogză* nu este un cuvînt în circulație. Mihai C. Băcescu, *Păsările în nomenclatura și viața poporului român*, București, 1961, p. 246 (vezi s. v. JOI-MĂRIȚĂ) îl consideră „de cronici“. Nu apare nici în ALR II, s. n., III, harta 712, *bufniță*. Ca ihtionim, *bogzar* (<*bogză* „bufniță“) trebuie socotit, deci, o creație ocazională.

BOROĂCĂ s. f. „zglăvoacă“ — *Cottus gobio*, Linné, 1758 (Antipa, *Pescăria*, 63, pentru Brezoi, jud. Vâlcea). Este *boarcă* „idem“, reținut de Băcescu, *Peștii*, 170, cu aceeași localizare⁸.

BOȚOC, *boțog* s. m. Antipa, *Fauna*, 146, 148, îl înregistrează pentru „cosacul corcit cu bătea“ — *Abramis sapa*, Pallas, 1811, în jud. Ialomița iar Băcescu, *Peștii*, 144, 170, pentru specii de *Gobio* în fostele județe Ilfov (la Oltenița) și Caraș. DA îl derivă din *boț* cu suf. -og. În ce privește sensul „Gobio“, credem că apropierea de rom. *boț* a făcut să ajungă la forma noastră rus *byčok* (*bicicoc* > *băcioc* > *boțoc*), nume dat speciilor de *Gobio* (Dal', I, 149 și *Slovar'*, 160, 236 și urm.).

BUȚ, *buțoi*, *buțón* s. m. 1. „zglăvoacă“ — *Cottus gobio*, Linné, 1758; 2. „avat“ — *Aspius aspius*, Linné, 1758. Ihtionimele *buț* și *buțon* (<*buț* +suf. dial. -on) „zglăvoacă“ sînt citate de Băcescu, *Peștii*, 170, pentru jud. Timiș, în jurul Timișoarei, iar ihtionimul *buțoi* (<*buț* +suf. -oi) „avat“ de Antipa, *Pescăria*, 383 și Băcescu *Peștii*, 137, pentru zona cataractelor Dunării (vezi și Vasilii, *Peștii*, 207). În DA găsim la subst. BUTOI, derivat din *bute* „botte, bote“, și sensul (2) „pește mic de Dunăre“. Sursa o reprezintă Ionescu, *Agricultura*, 93. De fapt, forma care trebuia reținută în DA este *buțoi*, întrucît cunoscutul agronom serie — conform ortografiei vremii — *mihaltiu* pentru *mihall*, *tiscovu* pentru *fișcov*, *siariu* pentru *șipar* etc. *SLRib.*, 37, 38, înregistrează, ca nume pentru *Aspius*, pe *buca*, *bucan*, *bucov*, *bucanje*, *buconja*, *bucov-čk*, considerate ca avînd la bază magh. *bucó* „Aspius...“. „Aspro...“ (Eck., 341, Nicolae Répássy, *La pêche et la pisciculture en Hongrie*, Budapest, 1900

⁸ Întrucît nu mai este menționat de nici un alt ihtiológ, s-ar putea ca la Antipa, *Pescăria*, 63, să avem a face cu o simplă greșeală de tipar.

p. 5). Zona de circulație ne obligă să avem în vedere și posibilitatea unui împrumut din sîrbă, de unde formele românești se pot ușor explica.

BUZĂT s. m. Atestat ca „nume popular“ pentru *Labrus viridis*, Linné, 1758, de Bușniță — Alexandrescu, *Atlas*, 1963, p. 142, ediția a II-a, 1971, p. 108. Pare, mai degrabă, o creație a specialiștilor, plecînd de la numele științific *Labrus...* (vezi, analog, *dințal*, dat, ca „arbitrar“, de Vasiliu, *Peștii*, 346, lui *Dentex dentex*, Linné, 1758).

CARAGHIŌZ s. m. „specie de scrumbie“ — *Alosa pontica var. nigrescens*, Antipa, 1905. Atestat de Antipa, *Fauna*, 225, după care îl înregistrează DA, ca sens derivat al lui *caraghios* <tc. *karagös* „ochi negru“. În turcă e citat ca ihtionim: *karagöz* „eine Fisch“ (Radloff, II 135)⁹. La Devedjian, *Pêche*, 183, găsim *karagueuz tirsî* „Alose aux yeux noirs“.

CEĂCE, *ciăcia*, *ciucia* s. f. „șprot“ — *Sprattus sprattus phalericus*, Risso, 1826 (Antonescu, *Peștii*, 1957, p. 186, Vasiliu, *Peștii*, 325, Bușniță — Alexandrescu, *Atlas*, ediția a II-a 1971, p. 60, *Dicționar piscicol*, 48). Sînt mai apropiate de etimon (<tc. *çaça* „Sprattus...“) decît forma *jața*¹⁰, la care a intervenit și etimologia populară (vezi Sala, *Cu privire...*, 32). Devedjian, *Pêche*, 51, menționează că „dans le peuple, on dit même *Tchatcha* pour désigner le frétin de l'Anchoise“. Forma *ceace* e refăcută din *ceacea* (vezi forma *ciacia*), prin socotirea lui *-a* drept articol.

CENACŌP, *cinacóp* s. m. „lufar mic“ (Constanța). Înregistrat în română și bulgară, fără etimologie, de Spasova, *Za njakoi*, p. 359. Vasiliu, *Peștii*, 329, îl dă ca grecesc. Îl aflăm la Devedjian, *Pêche*, 35, care precizează că „les Temnodons de 16 à 20 au kilo sont appelés *Tchinakop*“ (cf. și p. 307, 361).

CHÎLCĂ s. f. „șprot“, „sardeluță“ — *Sprattus sprattus phalericus*, Risso, 1826. Invocat în DLR pentru etimologia ihtionimului *liulcă* (vezi mai jos). Puțin cunoscut chiar de către specialiști. Provine din rus. *kil'ka* „id.“, care are la bază est. *kilu*, finl. *kilo* (G. P. Cyganenko, *Etimologičeski slovar' russkogo jazyka*, Kiev, 1970, p. 198). În rusă, *kil'ka* e dat pentru *Sprattus* și *Clupeonella delicatula*, Nordmann, 1840 (*Slovar'*, 74—75; vezi și Dal', II, 108).

CHIUTŪC s. m. „nisetru mic, ca de 5—6 kg“ (Antipa, *Fauna*, 260, pentru litoralul Mării Negre, în regiunea Sfintu Gheorghe — Portița, și Vasiliu, *Peștii*, 266) <tc. *kütük* „trunchi“, întrebuințat metaforic.

CHIZDŪRCĂ s. f. „*Rhodeus sericeus* amarus“ — Blösch, 1792 (Băcescu, *Peștii*, 163, pentru jud. Iași, com. Bivolari, și Vasiliu, *Peștii*, 245—246). În ce privește originea acestui ihtionim, Băcescu, *Peștii*, 193, lasă să se înțeleagă că e metaforic, încadrîndu-l în seria numelor „date celor mai nenorociți și comuni peștișori ai noștri și asta tocmai pentru că pe ei nu-i prind obișnuit decît femeile și copiii ori bătrîinii nevolnici“. Păltineanu, *Probleme*, 15, îl discută între cuvintele care prin extensie semantică au devenit și ihtionime. Observăm aici că un alt pește „mărunt“, *Phoxinus phoxinus*, Linné, 1758, e numit în rusă: *bzderka*, *bzdyrka*, în ucraineană: *zderka*, *rična zderka* și în poloneză: *bzdelka*, *bzderka*, *bzderoczka*, *psterka*, *strumeniowa psterka*, *zderka*, *zdyrka* (*Slovar'*, 181—182). O formă *bzdyrka* e posibilă și în ucraineană. Prin asurzirea consoanelor inițiale (*b*, *z*), rus *bzdyrka*, ucr. *bzdyrka* și pol. *zdyrka* au devenit *psdyrka*, *sdyrka*, forme de la care se poate explica rom. *chizdurcă*.

⁹ În bulgară, *karag'oz* e dat între numele scrumbiei de Dunăre — *Alosa kessleri pontica*, Eichwald, 1838 (Drenski, 40, *Slovar'*, 70).

¹⁰ Aflată și în bulgară (vezi Drenski, 47).

CINUPÉRCĂ s. f. „babușcă“ (Salcia, jud. Mehedinți și Maglavit, jud. Dolj). Comp. cu ser. *crvenperka*, *crvenoperka* „roșioară“ — *Scardinius erythrophthalmus*, Linné, 1758 (*Slovar*¹, 192; *SLRib*, 394). Menționăm că termenii *babușcă* și *roșioară* diferențiază specii în puține puncte. În majoritate, îi întâlnim atât pentru *Rutilus* cât și pentru *Scardinius*: vezi, pentru o situație asemănătoare în sîrbocroată, *Slovar*¹, 188.

CIOBĂNĂȘ s. m. 1. „pietrar“ — *Aspro zingel*, Linné, 1758; 2. „guvid“ — de fapt, specii de *Gobius*. (Băcescu, *Peștii*, 25, 112, pentru jud. Giurgiu și Teleorman, și Vasiliu, *Peștii*, 181). Ihtionimul nostru este departe de motivele referențiale care l-ar fi putut genera¹¹. Păltineanu *Probleme*, 17, îl crede urmarea sinonimiei cu *moacănaș*:² <*moacă*, motivat prin trăsătura „aspect fizic“. Numele curent pentru *Aspro zingel* (și pentru *Aspro streber*, Siebold, 1863, ca urmare a confuziei dintre specii), întâlnit și pentru *Gobius* (vezi Băcescu, *Peștii*, 112), motivat tot prin trăsătura „aspect fizic“, este *p(s)*... *ciobanului* (*mocanului*), remarcat de Antipa, *Fauna*, 27, ca fiind, în cazul lui *Aspro zingel*, cel „adevărat... în toate părțile țării“. Considerente eufemistice au făcut deci ca numelui „urît“ (evitat și prin precizarea că *Aspro* e „pește cu două nume“, al doilea fiind cel socotit oarecum oficial) să i se substituie, printr-o figură de stil, altul: *ciobănaș* (*mocănaș*).

CÎROS, *cîrus* s. m. „pui de scrumbie albastră sub 20 de cm“ (Băcescu, *Terminologia*, 28 și Vasiliu, *Peștii*, 330), „scrumbie mică“ — *Alosa caspia nordmani*, Antipa, 1906, sau „rizeafcă“ (Antipa *Fauna*, 229, și Vasiliu, *Peștii*, 274), „scrumbie slabă“ (Antonescu, *Peștii*, 1957, p. 180), „scrumbie“ — în general (Panighiant, *Delta*, 129). DA îl consideră ca provenind din bg. *čiroz* „scrumbie sărată și uscată“. În *Elemente*, 56, l-am explicat prin ngr. *tsiros*, prezent și în limbajul pescarilor ruși din zona Vilcov (cf. Gricenco, *Nazv.*, 39) și bulgari din zona Varna, Sozopol, Nesebăr (cf. Spasova, *Za njakoi*, p. 358, Drenski, 166). Constatăm acum că trebuie luat în considerație și tc. *tchiros*. Devedjian, *Pêche*, 24, subliniază că în turcă acest nume se dă „scumbiilor pescuite între 14 aprilie și 13 iunie, complet lipsite de icre și slabe“¹³. Invocînd și filiera turcească, avem în vedere că Antipa, *Fauna*, 229, dă numele ca folosit la noi de pescarii turtucăieni, care au avut — după cum se știe — un contact strîns cu pescarii turci de la Dunăre.

CIȘÎT, *chișît* subst. colectiv. Băcescu, *Peștii*, 24, îl înregistrează pentru fostul jud. Ilfov, com. Greaca și în alte părți din lungul Dunării, cu sensul „amestecătură de tot soiul de pești mărunți“, precizînd că „*chișitul* (subl. n.) se întrebunțează mai ales ca nadă la virși“. E același cu *cișit* <tc. *ceșit*, înregistrat în dicționarele noastre cu sensurile: 1) „asortiment de mărfuri“; 2) „vînzare, desfacere“; 3) „belșug, risipă“. În turcă, *ceșit* înseamnă și „amestecătură“ (RND, 56).

CIVÎU s. m. „pui mic de șalău“. Menționat de Antipa, *Fauna*, 19, ca nume folosit de pescarii turtucăieni. Înregistrat în DA fără etimologie. Provine din tc. *çivî* „cui“ (RND, 60), întrebunțat metaforic (vezi, în aceeași situație,

¹¹ Cum a fost cazul lui *piețrar*, *fasar*, „*Aspro*“, *moacă*, *negrar*, *șigan*, *unflătură*, *zglăvoe*.

¹² Citat și el ca nume al lui *Gobius* de Băcescu, *Peștii*, 112, pentru jud. Călărași.

¹³ Vezi și Antonescu, *Peștii*, 1957, p. 180, unde se precizează că „exemplarele slabe priuse primăvara de timpuriu, cînd încep a se apropia de lărmul românesc, se numesc *cîros* și se dau în comerț sărate și uscate sub numele de țiri“. Rom. *țir* < ngr. *tsiros* (DM).

strapazan „cuiul de care se leagă lopata la barcă“ și „șalău sub 30 de cm“, la Turlan, *Note*, I, 255). Antipa, *Fauna*, 19, precizează că șalăul numit *civiu* e mai mic decât cel numit *strapazan* (vezi și *Pescăria*, 777).

CÎRCUȘĂ, *crăcușă* s.f. „moioagă“ — *Barbus meridionalis pelenyi*, Heckel, 1848 (Băcescu, *Peștii*, 124, pentru jud. Caraș-Severin și Vasiliu, *Peștii*, 165; notat și de noi în zona *Orșova-Cazane* ca „nume al unui pește de riu“, probabil tot moioaga) <scr. *krkuša*, *krakuša* „specie de pește — *Barbus meridionalis*...“ (SLRib., 169, 173). Băcescu, *Peștii*, 124, precizează, de altfel, că ihtionimul e folosit îndeosebi de pescarii sârbi.

CÎRJÂNCĂ s. f. „plăticeă de mărime mijlocie, sub 25 de cm“ (vezi Antipa, *Fauna*, 142, și Antonescu, *Peștii*, 1957, p. 115). Înregistrat și de noi în puncte situate pe Dunăre între Sulina și Ploșca, jud. Dolj. Interesant de observat că nu e citat de Băcescu, *Peștii*, 47 (plăticeă). TDRG îl derivă din *clrjă* + suf. *-ancă* (din cauza formei pe care ar avea-o botul peștelui astfel numit), soluție acceptată de CADE și Scriban, D. Avind în vedere denumirile *plăticeă răpănoasă*, *plăticeă rîioasă* date „mai ales exemplarelor masculine, în haina lor de nuntă, al căror corp este acoperit de numeroși butoni aspri“ (Bușniță — Alexandrescu, *Atlas*, ediția a II-a, 1971, p. 76), ni se pare mai îndreptățită derivarea din bg. *k'rz-a*, „murdărie“, sugerată în DA.

CLIN s. m. Înregistrat de Băcescu, *Peștii*, 25, 145, 183, ca nume pentru : 1) *Gobio gobio*, Linné, 1758; 2) un pește nedeterminat mai îndeaproape și 3) *Leuciscus cephalus*, Linné, 1758. Cu primele două accepții, ihtionimul a fost întâlnit în jud. Mehedinți, iar cu ultima în limbajul pescarilor turtucăeni¹⁴. Cu această formă, cuvîntul a fost împrumutat din sîrbocroată, unde *clîn* „*Leuciscus*“ (vezi *Slovar*¹⁵, 167) reprezintă o variantă apărută pe terenul acestei limbi (cf. Dorin Gărnulescu, *Influențe românești în limbile slave de sud I. Sîrbocroată*, București, 1983, p. 50).

COLIŌS s. m. „scrumbie cu ochiul mare“ — *Scomber japonicus*, Houttuyn, 1782 (Vasiliu, *Peștii*, p. 332, și Bușniță-Alexandrescu, *Atlas*, 1963, p. 125, 165, ediția a II-a, 1971, p. 117, 127) <ngr. *koliōs* „id.“ (Papakonstantinou, *Checklist*, p. 254), tc. *kolyos* „specie de scrumbie“ (RND, 182; Devedjian, *Pêche*, p. 30¹⁵).

CŌRĂ, *coără* s. f. Reținut de Antipa, *Pescăria*, 777, ca nume dat lui *Alburnoides bipunctatus*, Bloch, 1782, în jud. Mehedinți. Băcescu, *Peștii*, 116, îi constată prezența în jud. Hunedoara și, în forma *corlă*, în fostul județ Severin (pe Cerna, Beloreca și Timiș). DA înregistrează *coără* s.f., cu varianta *coră*, fără etimologie. În sîrbocroată, *korov* „buruiiană“ are și sensul „pește alb din familiile Cyprinidae, Percidae și altele“ (SLRib., 163), fapt explicabil prin aceea că *albitura* — cum zic pescarii noștri — este „fără sau cu valoare economică mică“ (Antonescu, *Peștii*, 1957, p. 65). La originea scr. *korov* se află magh. *kóro* „buruiiană“ (SLRib., 163; vezi și Eck., 1205) pe care-l putem invoca și în cazul rom. *coră*.

Peștele astfel numit este — cum precizează subiecții citați de ihtiologi — mic, cu carne puțină și foarte „ciolănos“. Reținem aici și mențiunea făcută de Băcescu, *Peștii*, 116 : „corlele sînt extrem de cunoscute și urite de toți acești pescari¹⁶, fiindcă, dînd foarte ușor la nadă (rîme, muște), îi încurecă la pescuitul speciilor mai bune... «strică pescuitul cu undița»“.

¹⁴ Alături de *clean*.

¹⁵ Întîlnit și în bulgară (vezi Drenski, 168).

¹⁶ Undițari (n. n.).

CORDEĂ s. f. „*Ophidium barbatum*“, Linné, 1758 (Vasilii, *Peștii*, p. 336). E refăcut din *cordele*, pluralul lui *cordelă* „id.“, înregistrat de CADE și provenind din ngr. *kordela* „id.“¹⁷.

COROSBÎNĂ s. f. „*Blennius sanguinolentus*“, Pallas, 1811 (Bușniță -Alexandrescu, *Atlas*, 1963, p. 148, 165, ediția a II-a, 1971, p. 135, 127), *horosbînă* s. f. „*Trypterigion tripterionotus*“, Risso, 1810 (Vasilii, *Peștii*, 350) < *te. horosbina* „*Blennius*“ (Devedjian, *Pêche*, 101)¹⁸.

COSTRĂȘ, *costrês, costrîș, costrôș, costrûș*, s. m. „ghiban“ — *Perca fluviatilis*, Linné, 1758; „ghiborț“ — *Acerina cernua*, Linné, 1758. Cuvînt de circulație indeosebi în graiurile din nordul Moldovei, *costrăș* este considerat de Băcescu, *Peștii*, 31 și 196, un post-verbal dat „sub inspirația unor caractere biomorfologice“, deoarece peștele astfel denumit „se costrîșează“, adică se zbirlește¹⁹. În realitate, ne aflăm în fața unui cuvînt împrumutat, căruia dicționarile îi atribuie origine bulgară sau sîrbă. Dorin Gămulescu, *Note slavo-române (în legătură cu etimologiile sîrbocroate din DLR)*, în „*Romanoslavica*“, XIV, 1967, îl include în seria cuvintelor pentru care consemnarea lor ca sîrbisme, fără argumentări suplimentare, nu e justificată. Aria de circulație îl face pe Mile Tomici, *Etimologia cuvintelor...* (în LR, XIII, 1964, nr. 2, p. 115), să pledeze numai pentru un etimon bulgar. În bulgară, numele curent, popular, este *koštur* (vezi și *Slovar*²⁰, 235), față de care *kosirezŭ, kostrŭšŭ*, citate în DA, par a avea caracter regional, ca împrumuturi din sîrbă, unde general este *kostrêš, kostrîš* (*SLRib*, 164). Origine sîrbocroată au în română *coăstrîș, costrîș, costrûș*, înregistrate de Băcescu, *Peștii*, 107, pentru *Acerina*, în jud. Timiș, Bihor, Alba. În ce privește graiurile din nordul Moldovei, observăm prezența cuvîntului în ucraineană, *kôstriș, kôstriž* „*Perca...*“ în zona Cernigovului, și *kostric* „*Acerina...*“, pe Nistru (vezi *Slovar*²⁰, 228, 235).

CRIJÂNCĂ s. f. „plătică de mărime mijlocie“ (Măgureni-Călărași) < ucr. *križanka* „plătică tinărară“ (Berlizov, *Leksika*, p. 49), care, la rîndu-i pare a avea la bază rom. *cirjancă* (vezi mai sus), prezent, în forma *karžanka*, și în limbajul pescarilor ruși din Delta Dunării. Gricenko, *Nazv.*, 38, precizează că ihtionimul *karžanka* „trebuie considerat un împrumut instabil din graiurile românești sau poate ca o relicvă a bilingvismului anterior“.

CULARÎD s. m., *cularidă* s. f., „serumbie albastră mică, de 15—22 cm“ (Antonescu, *Peștii*, 1957, p. 180), Vasilii, *Peștii*, 330, și *Dicționar piscicol*, 69). Devedjian, *Pêche*, 33, menționează că, în turcă, serumbiilor mici, sărate li se spune *koliaroudias*.

FOĂC s. m. „clean“ — *Leuciscus cephalus*, Linné, 1758 (F.R. Atila, *Peștii și pescuitul*, București, 1916²⁰, și Vasilii, *Peștii*, 170). Înregistrat în DM și DEX cu etimologie necunoscută. Cele două dicționare citate descriu peștele astfel numit ca fiind „cu aripile roșietice“. În realitate, acestea sînt „*portocalii*“ (subl. n.) sau roșii (Vasilii, *Peștii*, 171). DA înregistrează substantivele *foacă* s.f. și *focău* s. m. „cal de culoare galbenă“, cuvinte cu circulație în Sălaj

¹⁷ Vezi *sardea* < *sardele*.

¹⁸ Comp. *te. horos* „cocoș“, *horozibiği* „creastă de cocoș“ (RND, 136). O specie asemănătoare, *Blennius pavo*, Risso, 1810, avînd pe cap „o excrescență în formă de creastă“, e numită uneori și *cocoșel de mare* (Bușniță — Alexandrescu, *Atlas*, 1963, p. 158).

¹⁹ Vezi scr. *kostrêșiti se, kostrîjeșiti se*, vb. imperf. „a se zbirli“.

²⁰ Vezi Băcescu, *Peștit*, 25.

și provenind din magh. *fakó* „falb, fahl, erdfahl“. Ihtionimul nostru ar putea avea deci caracter metaforic.

FUSĂR s. m. „Aspro streber“, Siebold, 1863 : „Aspro zingel“, Linné, 1766. Frecvent în lungul Dunării, dar menționat și pentru riuri interioare : Mureș, Siret (vezi Băcescu, *Peștii*, 29–30, 45). „Forma de fus a corpului (...) spune Băcescu, *Peștii*, 31 — a adus speciilor de Aspro numele respectiv“. În sîrbocroată, fusarul e numit *vretenar*, *vrtenar*, *vretenac*, *vretenica* (*Slovar'*, 229 ; *SLRib.*, 59), în bulgară *malka vretenarka* „Aspro streber“, *goljama vretenarka* „Aspro zingel“ (*Slovar'*, 229–230), iar în ucraineană (în regiunea carpatică a Ucrainei) *veretjul'nicja* (*Slovar'*, 229–230). Nu este exclus deci ca în română să avem a face cu un calc, deși faptul ar fi tot atât de posibil și pentru sîrbocroată, bulgară, și ucraineană. În cazul unui calc în română, opinăm (avînd în vedere circulația curentă a ihtionimului *fusar* și căile de răspîndire a lui) că modelul l-a oferit sîrbocroată.

GALEĂ s. f. „pește marin înrudit cu mihalțul“ — *Gaidropsarus mediterraneus*, Linné, 1758 (Antonescu, *Peștii*, 1957, p. 176, Vasiliu *Peștii*, 318, Bușniță-Alexandrescu, *Atlas*, 1963, p. 112, 165, ediția a II-a, 1971, p. 89, 127, și *Dicționar piscicol*, p. 97) <ngr. *galiá* „id.“ (Papakonstantinou, *Check-list*, p. 253), *galéa* „cel în formă de (asemenea cu) pisica sau peștele...“ (Ioanid, I, 452).

GHIDRÍN, *ghidirín*, *ghidrón* s.m. „*Gasterosteus aculeatus*“, Linné, 1758 (Băcescu, *Peștii*, 33²¹, Antonescu, *Peștii*, 1957, p. 173, Vasiliu, *Peștii*, 287, Bușniță-Alexandrescu, *Atlas*, 1963, p. 116, 165, ediția a II-a 1971, p. 93, 127) și *Pungitus platigaster*, Kessler, 1859 (Vasiliu, *Peștii*, 256) <ngr. *kedrin*, *kedrinos* „de cedru“ — arbore din familia pinaceelor (Kontopoulou, *Lexikon*, p. 464)²². Antipa, *Fauna*, 59, precizează, de altfel, că *kedrin* e numele dat „de grecii de la Constanța“ lui *Gasterosteus*.

GONÁC s. m. „avat“ — *Aspius aspius*, Linné, 1758 (Antipa, *Pescăria*, 781 și Băcescu, *Peștii*, 137, pentru Ciuperceni și Bechet, jud. Dolj.) Este același cu *gonaci* 1. „hăitaș“ ; 2. „cal bun de fugă“, întrebuintat metaforic : „gonacii gonese toți peștii“ — Bechet (Băcescu, *Peștii*, 138). Nu-i exclus ca la atribuirea acestei denumiri să fi contribuit și faptul că în limbajul pescarilor ruși avatului i se mai spune *gonec*, *kon'*, *koněk* (*Slovar'*, 136 ; vezi și Dal', I, 375).

GŪPĂ, *húpă* s. f. „Boops boops“, Linné, 1758, pește comun în Marea Mediterană, dar rar în Marea Neagră (Antonescu, *Peștii*, 1957, p. 190, Vasiliu, *Peștii*, 345, și Bușniță-Alexandrescu, *Atlas*, ediția a II-a, 1971, p. 104) <ngr. *goupa* „Boops...“ (vezi Kontopoulou, *Lexikon*, p. 221), cuvînt intrat și în bulgară (cf. Spasova, *Za njakoi*, p. 357).

ICRÁN s. m., *icrâncă* s. f. „morun ori nisetru cu icre“ (Sulina, 23 August, jud. Tulcea ; vezi și Antonescu, *Peștii*, 1957, p. 142) < rus. *ikrjan*, *ikrjanka* „pește cu icre“ (Dal', II, 40)²³.

ILĂR s. m., *ilárie* s. f., „specie de chefal“, „chefalul mic“ — *Mugil saliens*, Risso, 1810 (Bușniță-Alexandrescu, *Atlas*, ediția a II-a, 1971, p. 107).

²¹ Alături de forma *chendrină*.

²² Ghidrínul mai e numit și *moș cu tret ghimpl* (Vasiliu, *Peștii*, 287).

²³ Vezi și Antipa, *Fauna*, 270, și *Pescăria*, 366, care le dă ca proprii pescarilor lipoveni din Delta Dunării.

Primă formă e înregistrată de Scriban, D. iar a doua în CADE, care nu-i precizează genul. Pe cea din urmă am reținut-o și noi, ca un feminin, la Costinești—Tuzla, jud. Constanța. Antonescu, *Peștii*, 1957, p. 130 și 185; și Vasiliu, *Peștii*, 290, dau numele *ilarii* pentru „exemplarele tinere de la 10 la 20 de cm” de *Mugil auratus*, Risso, 1810 (vezi și Bușniță-Alexandrescu, *Allas*, 1960, p. 60, 122). Dicționarele citate nu indică etimologia. Antipa, *Fauna*, 81, și *Pescăria*, 640, 654, precizează că *ilarii* este numele dat puilor de chefal de către pescarii greci de la noi. În *Elemente*, 56, am trimis la ngr. *hellaris* „specie de pește marin”. Papakonstantinou, *Check-kist*, p. 254, înregistrează un ihtionim *ilari* „*Coris julis*”, Linné, 1758, pește marin mic (sub 18 cm), foarte frumos colorat, întâlnit și în Marea Neagră, unde pătrunde rar din Marea Marmara (Antonescu, *Peștii*, 1957, p. 196). Din neogreacă, cuvântul a intrat în turcă. Devedjian, *Pêche*, 194, citează forma *ilaria* pentru exemplarele mici de *Mugil ramada*, Risso, 1826: „Les petits Poulatarinas et les Kohars pesant moins de 100 drămmes (300 grammes) s'appellent *ilaria*”. Din limbajul pescarilor turci, el a fost preluat de pescării bulgari, ucraineni și ruși (vezi *ilarja* „*Mugil saliens*”, la Spasova, *Za njakoi*, 359, Drenski, 141, și în *Slovar*, 224). În română, cuvântul a putut pătrunde și din turcă (vezi, mai jos, *pacios* și *platarin*). Forma *ilar* e refăcută din ngr. *ilari*, simțit ca plural (vezi, de exemplu, ngr. *barbouni* > rom. *barbun*, ngr. *lavraki* > rom. *lavrak* etc.), iar forma *ilarie* < din tc. *ilaria*, unde -a a fost simțit ca articol. Forma *ilar* poate fi și un masculin refăcut din fem. *ilarie*, prin analogie cu alte ihtionime perechi, ca, de exemplu, *guvid* s.m. (< ngr. *guvidi*) — *guvidie* s.f.

JAI s.m. „pește mic”, „chitic” (Grindu, jud. Tulcea — Gura Gârлуței, jud. Brăila). Antipa, *Pescăria*, 782, îl reține pentru Brăila cu sensul „pui de pește de tot felul care rămîne pe malul gîrlor cînd scade apa”. Cu această definiție e preluat, fără etimologie, în DM. Pare să fie rezultatul unei metafore. Al. Borza, *Dicționar etnobotanic cuprinzînd denumirile populare românești și în alte limbi ale plantelor din România*, București, 1968, 154, înregistrează *jale*, *jaleș*, *jalie*, *jaie*, *jai* ca nume date plantei *Salvia officinalis*, L., ale cărei frunze sînt „alungit ovate sau lanceolate, rar eliptice, lungi de 2—8 cm și late de 0,5—2 (4) cm”²⁴. Compararea puilor unor pești cu frunzele unor plante și, ca urmare, transferul de nume reprezintă un fapt cunoscut (vezi *frunză*, *frunza plopului* „pui de plătică sub 10 cm”²⁵ — Băcescu, *Peștii*, 29, 47; *Terminologia*, 29 și *vîrbicioară* — infra). Botanistul citat localizează forma care ne interesează pe noi în zona Satu Mare. Ea apare și într-o poezie populară („Mă plecai și secerai / Găsii frunzuță de jai”) culeasă din Berbești-Sighet — Maramureș²⁶. Nu-i exclus ca această formă să circule și în alte părți ale Transilvaniei de unde a putut fi adusă în zona menționată a Dunării de către păstorii care veneau aici cu turmele la iernat. Ni se pare semnificativ faptul că în județele Vilcea și Argeș, județe străbătute de vechi drumuri spre Dunăre ale păstorilor de

²⁴ *Flora Republicii Populare Române*, vol. III, Editura Academiei, București, 1961, p. 239.

²⁵ Și foata *plopului*, denumire înregistrată de noi între Făcăeni, jud. Ialomița, și Salcia, jud. Mehedinți.

²⁶ *Balade populare românești* (antologie de Al. I. Amzaulescu), vol. III, București, 1964, p. 207. În glosarul alcătuit de Ion Ionică, *jai* e înregistrat cu sens necunoscut.

peste Carpați, găsim și un ihtionim *jăete* (<*jai* + suf. *-ete*²⁷), prin care este numit boișteanul (*Phoxinus phoxinus*, Linné, 1758), adică tot un pește mic (vezi Băcescu, *Peștii*, 71)²⁸.

JALTOMEĂSA s. f. „văduviță“ — *Leuciscus idus*, Linné, 1758 (Smîrdan, jud. Tulcea). Un ihtionim *žoltomjaska* „*Leuciscus* ...“ înregistrează ca specific graiurilor rusești dunărene, I. D. Gricenko, *Promyslovaja leksika russkich rybakov del'ty Dunaja*, Kișinev, 1964, p. 8 (vezi și *Slovar'*, 168). În cazul nostru, etimonul îl reprezintă o formă locală **žoltomjasa*²⁹. De altfel, Antipa, *Fauna*, 174, dă *jaltomeasa* „*Leuciscus*...“ ca nume folosit de pescarii lipoveni din Delta Dunării.

LABĂR, *labáz* s. m. „chefal mare“, „laban“ — *Mugil cephalus*, Linné, 1758 (Vasiliu, *Peștii*, p. 288) <rus. *lobár, lobas* „id“. (Dal', II, 261; vezi și rus. *lobar*. „*Acipenser*...“, în *Slovar'*, 60–61).

LIJABÓC s. m. „*Gobius cephalarges*“, Pallas, 1831 (Sulina, Crișan, jud. Tulcea³⁰; vezi și Vasiliu, *Peștii*, 282, și „Vinătorul și pescarul sportiv“ nr. 7, 1967, p. 23) <rus., ucr. *ležebok* „leneș“, „trînday“ (Dal', II, 245, Hr., II, 353).

LUCI s. m. „*Sphyraena sphyraena*“, Linné, 1758 (Antonescu, *Peștii*, 1957, p. 199, Vasiliu, *Peștii*, p. 340, Bușniță — Alexandrescu, *Atlas*, 1963, p. 124, 165, ediția a II-a, 1971, p. 108, 127, și *Dicționar piscicol*, p. 134) <ngr. *louisos* „id.“ (Papakonstantinou, *Check-list*, p. 255).

MAȚE-NEGRE subst. „seobar“ — *Chondrostoma nasus*, Linné, 1758. Denumire întâlnită frecvent pe Dunăre, motivată de culoarea neagră a peritoneului (Antipa, *Fauna*, 193, Antonescu, *Peștii*, 1957, p. 81; Vasiliu, *Peștii*, 161). În rusă și ucraineană, caracteristica menționată a dus la numele *černopuz*, *čornopuz*, *černobrjuč*, *černobrjuška*, *černokol* (*Slovar'*, 148–151).

MITROÁCĂ, *mitrocán, mitrocár* s. m. „specie de *Gobio*“ — *Gobio kessleri*, Dubowski, 1862 (Grindu, 23 August, Văcăreni — jud. Tulcea; vezi și Antipa, *Fauna*, 67). Șăineanu, DU, îl înregistrează numai pe *mitroacă* pentru care trimite la *mitră* „acoperămint de cap... purtat de arhierii în timpul slujbei religioase“, deoarece „capul peștelui e foarte mare și turtit“. CADE și DLR îl rețin fără etimologie. Explicația dată de Șăineanu, DU, se susține și prin faptul că, în alte părți, peștelui în cauză i se spune și *pop*, *poapă* (vezi Băcescu, *Peștii*, 171). Paralelismul *glăvoc* — *glăvoacă* (<bg. *glavoč* „*Gobio*“ — DM) ne îndreptățește să presupunem că ihtionimele noastre sînt derivate de la *mitroc* (<*mitră* „acoperămint...“ + suf. *-oc*), posibil cîndva în zonă și cu sensul „*Gobio*...“³¹.

²⁷ Vezi, pentru valorile acestui sufix, George Pascu, *Sufixele românești*, București, 1916, p. 36.

²⁸ Menționăm aici că în terminologia pescuitului se întîlnesc și alte cuvinte a căror prezență în zona Dunării se explică prin „contribuția“ păstorilor de pește munți veniți la iernat în bălțile Brăilei și Ialomiței ori stabiliți chiar în satele dobrogene dintre Măcin și Cernavodă: *căflin*, *păcut*, *stur* etc. (vezi V. Turlan, *Din terminologia entopică legată de pescuit*, în „Limba română“, XIX, 1970, nr. 3).

²⁹ Carnea peștelui în cauză e de culoare galbenă.

³⁰ Vezi și Antipa, *Fauna*, 69, care-l înregistrează ca folosit de lipovenii de la Razim și Sinoe.

³¹ Sens de la care, probabil, printr-o nouă relație metaforică, s-a ajuns la „virtjei sau cabestan de înfășurat ațelătorul năvodului“ (vezi Antipa, *Pescăria*, 468), singurul sens cu care circulă astăzi cuvîntul în zonă.

MOZDRŪNĂ, *muzdrună* s. f. „văduyiță“ — *Leuciscus idus*, Linné, 1758 (Bujoru și Zimnicea, jud. Teleorman). Comp. cu bg. *măzdruga*, variantă înregistrată a lui *madruga* „id.“ (Gerov, III, 17; Drenski, 148)³².

MURZĂC s. m. „specie de guvid“ (Sulina, Crișan, jud. Tulcea) Înregistrat și de Vasiliu, *Peștii*, 280 și 282 pentru *Gobius melanoostomus*, Pallas, 1811, și *Gobius cephalarges cephalarges*, Pallas, 1811. În rusă și ucraineană întâlnim un ihtionim *murzak* dat pentru „o specie de Barbus...“ (*Slovar'*, 139, și Berlizov, *Leksika*, 64). Pare să fie un derivat de la *murza*, înregistrat de Dal', II, 360, cu sensul „(învechit) copil murdar, soios“. Vezi sin. *lijaboc* < rus., ucr. *ležebok* „leneș, trindav“.

NĂSPĂREL s. m. Apare într-o poezie populară culeasă din Dioști — Dolj; „Dar un mic de *năspărel*, / Parcă fu dracu pe el, / Cu coada că-l înțepa, / Tanislav să deștepta“³³. E o variantă a lui *răspărel* < *răspăr* „ghibort“ + suf. dim. -el.

OSTREINÓS, *ostrainós*, *vastranós* s.m. „specie de chefal“; *Mugil saliens*, Risso, 1810 (Antonescu, *Peștii*, 1957, p. 30; Vasiliu, *Peștii*, 291; Bușniță-Alexandrescu, *Atlas*, 1963, p. 122), *Mugil auratus*, Risso, 1810 (Vasiliu, *Peștii*, 290), < rus. *ostriyj, vostruj*³⁴ „ascuțit“ + *nos* „nas“. La Dal', II, 707 și în *Slovar'*, 224, întâlnim forma *ostronos* „*Mugil saliens*“, Russo, 1810³⁵.

PACIÓS s. m. „chefal mare“, „laban“ (*Mugil cephalus*, Linné, 1758 — Vasiliu, *Peștii*, 288). Înregistrat de CADE fără etimologie. Provine din ngr. *patsós* „stumpfnasig — Art. Fisch“, tc. *paços* „Meeräsche“, (Symeonidis, 56). Antipa, *Fauna*, 76, menționează că *pacios* este numele folosit de greci pentru *Mugil cephalus*. Devedjian, *Pêche*, 194, îl citează doar ca nume dat puilor de *Mugilidae*: „... et quand ils sont plus petits, on les désigne sous le nom de *Patchos*“.

PLATARÍN s. m., *platarină*, *platerină* s. f. „specie de chefal“ — *Mugil ramada*, Risso, 1826 (Constanța; vezi și Vasiliu, *Peștii*, 292—293). Înregistrat de CADE fără etimologie. În *Elemente*, 56, am trimis (plecînd de la faptul că Antipa, *Fauna*, 81, socotea ihtionimul ca propriu pescarilor greci, precum și de la descrierea făcută peștelui în cauză de Bușniță-Alexandrescu, *Atlas*, 1963, p. 123) la ngr. *plattirinos* „care are nările largi și nasul mare“. Constatăm acum că ihtionimul nostru poate proveni în primul rînd din turcă: *platerina* „eine Fisch“ (Radloff, IV, 1419), *poulatarina* „*Mugil capito*“ (Devedjian, *Pêche*, 194), unde are la bază ngr. *plattirina* < *plattirinos* „stumpfnasig — Art. Fisch“ (Symeonidis, 48)³⁶. Nu trebuie uitat că însuși ihtionimul *chefal*, socotit de dicționarele noastre ca provenind din ngr. *kefalos*, poate avea la bază și tc. *kefal*, înregistrat de Diran Kelekian, *Dictionnaire turc-français*, Constantinopol, 1911, p. 1030.³⁷

PLĂȘTĂICĂ s. f. „plătică“ — *Abramis brama*, Linné, 1758 — de dimensiuni mai mari“ (Băcescu, *Peștii*, 47, pentru jud. Mehedinți și Caraș-Severin).

³² Vezi și Vasiliu, *Peștii*, 210.

³³ Aurelian I. Popescu, *Cinzece bătrînești din Oltenia*, vol. II, Craiova, 1970, p. 112.

³⁴ Formă înregistrată de Dal', II, 706.

³⁵ Antipa, *Fauna*, 79 și *Pescăria*, 705, dă formele *vostronos*, *vastranos* ca proprii pescarilor lipoveni din Delta Dunării.

³⁶ Radloff, IV, 1419, îl consideră ca intrat în turcă din italiană.

³⁷ Filiera turcească este menționată și de Fr. Miklosich, *Die türkischen Elemente in den südost-und osteuropäischen Sprachen*, Viena, 1888, p. 61.

În DLR este înregistrat cu etimologie necunoscută. Comp. cu scr. *ploščajka* (atestat pentru *Alburnoides bipunctatus*, Bloch, 1782, și *Rhodeus sericeus amarus*, Bloch, 1782, în *SLRib.*, 273; 274) și bg. *ploštak* „*Rhodeus*“ (Vasilii, *Peștii*, 245). Dacă scr. *platika* se folosește atât pentru *Abramis* cit. și pentru *Alburnus* și *Rhodeus* (vezi *SLRib.*, 269), atunci e posibil că și *ploščajka* să aibă și sensul „*Abramis*“. Cu acest sens, găsim citate formele *plošk*, *ploska*, *plošic*, în *Slovar*, 128.

POP, *pôpă* s. m., *poăpă* s. f., „moacă, glăvoacă“ — *Cottus gobio*, Linné, 1758. Ultimele două sînt citate de Băcescu, *Peștii*, 171, pentru Năsăud, Baniat, Hunedoara—Hațeg. În bulgară, *Cottus* e numit *poppva ryba* (Gerov, I, 217), iar în rusă *pop*, *popik*, *popok* (*Slovar*, 246). Ihtionimul a putut apărea metaforic (vezi *mitrocă*, *mitrocăr*, *mitrocăr*), și pe terenul limbii române, cum este tratat în DLR.

PUZANOCĂ s. f. „scrumbie slabă“ (Sulina, Somova, Mahmudia, Tudor Vladimirescu, jud. Tulcea; vezi și Tr. Coșovei, *Semnii din larg*, București, 1960, p. 237). În rusă și ucraineană, întilnim *puzanok* „specie de scrumbie“, îndeosebi *Alosa caspia nordmanni*, Antipa, 1905, (vezi Klykov, 42; Berlizov, *Leksikă*, 65, Hr., III, 499 și *Slovar*, 68—69; ultima lucrare îl citează între numele date diferitelor specii de scrumbii pe Don, la Marea de Azov, Marea Neagră și Delta Dunării). Forma *puzanok* e reținută la noi, între numele populare pentru *Alosa caspia nordmanni*, Antipa, 1905, de Vasilii, *Peștii*, 274. Relația cu ihtionimul *scrumbie*, de genul feminin, i-a determinat pe vorbitorii români să derive, cu sufixul moțional -ă, un feminin *puzanocă*. Vorbitorii din Tudor Vladimirescu—Tulcea folosea cuvîntul în sintagma *scrumbie puzanocă*, unde, după cum se vede, *puzanocă* funcționează ca adjectiv, și fiind desinentă motivată prin regula acordului. În acest caz apare posibilă explicarea formei *puzanocă* și prin schema substantivării adjectivului ca urmare a elipsei termenului determinat.

RIZEĂFCĂ s. f. „scrumbie de Dunăre mai mică“ (Crișan, Grindu, jud. Tulcea, Grăpeni, Tufesti, jud. Brăila). Subiecții din Sulina și Văcăreni, jud. Tulcea socoteau că *rizeafcă* nu e neam de scrumbie; nu crește mare“. Menționăm că specialiștii (vezi Vasilii, *Peștii*, 274) dau numele *rizeafcă* speciei *Alosa caspia nordmanni*, Antipa, 1905, specie cu care „exemplarele tinere de scrumbii de Dunăre se confundă adesea“ (Bușniță—Alexandrescu, *Atlas*, 1963, p. 76). Dictionarele noastre (DM, DEX, DLR) consideră ihtionimul ca avînd etimologie necunoscută. Scriban, D., îl pune în legătură cu rus. *rezvjak*, „vioi“. Gričenko, *Nazv.*, 36, înregistrează *razzjavka* „scrumbie tinăre“, în limbajul pescarilor ruși din zona Vilcovului (U.R.S.S.), ca un cuvînt „foarte larg folosit“ și „pătruns și în graiurile limbii române“. În *Slovar*, 68, găsim *rizavka*, utilizat, pentru *Alosa caspia nordmanni*, Antipa, 1905, de pescarii ruși și ucraineni din Delta Dunării.

RÎBITĂ *rîmbiță*, *rîbghiță*, *rîmbiță*, *rînghiță* s. f. Citate ca nume date unor specii diferite: *Cobitis*, *Gobio*, *Rhodeus*, *Leucaspis* în zonele Giurgiu-Snagov și Sibiu-Făgăraș. DLR indică drept etimon bg. *rybica*, scr. *ribica*, trimițînd însă și la rus. *rybec*. Derivatul *rybica* se întilnește și în rusă. Ca și în cazul celorlalte două limbi menționate, el reprezintă elementul determinat într-o sintagmă ihtionim: scr. *zlatna ribica* sau *ribica zlatna*, rus. *belaja ribica* sau *ribica belaja* (vezi *Slovar*, 113 și 144).

pești importați din Țara Românească, și pe acela de som „somm“ („pisees zom“, „zom“) ⁴⁰.

SBĂROS s. m. „Diplodus annularis“, Linné, 1758, pește marin rar pe litoralul nostru și, ca urmare, lipsit de importanță economică. E citat ca „nume popular“ de Vasiliu, *Peștii*, 342, și Bușniță-Alexandrescu, *Atlas*, 1963, p. 127. De fapt, circulația lui nu depășește decât în rare cazuri sfera specialiștilor. Provine din ngr. *spáros* „id.“ (Papakonstantinou, *Check-list*, p. 256).

SPURLŪC s. m. „ghiborț“ — *Acerina cernua*, Linné, 1758 („Îi zicem *șpurluc* pentru că se zburlește când îl prinzi“; Slobozia-Oancea, jud. Galați).

SUDŪC s. m. „șalău“ — *Lucioperca lucioperca*, Linné, 1758. Antipa, *Fauna*, 19, îl localizează în Moldova de Sus. La Șivița, jud. Galați ni s-a precizat că *suduc* e șalăul „mai mic decât strapazanul“. Șăineanu, DU și Scriban, D. înregistrează forma *suduc*, iar în CADE *suduc* și *sudac*. Etimonul propus este rus. *sudak*. Circulația cuvântului impune raportarea în primul rînd la ukr. *suduk*, *sudak* „șalău“, forme înregistrate de Hr., IV, 225, 227, și în *Slovar*, 231.

ȘIPĂR s. m. „morun fără icre“. Întilnit în mai multe surse, între care Ionescu, *Agricultura*, 88 („morunul ce n-are icre se numește *șipar*“) și Antipa, *Pescăria*, 791 („*șipar* = morunul fără icre“). DLR îl înregistrează ca regionalism, fără etimologie, trimițînd la ȘIP² (<rus. *șip* „*Acipenser sturio*“, Linné, 1758). Autorii citați de noi localizează ihtionimul *șipar* în jud. Mehedinți. *Șipul* este, după cum menționează tratatele de ihtiologie, un sturion întilnit rar în Marea Neagră și foarte rar în Dunăre (vezi Antonescu, *Peștii*, 1957, p. 202 și Vasiliu, *Peștii*, 268). Ihtionimul *șip* nu circulă printre pescari, conform datelor culese de noi, decât în Deltă și la gurile Dunării ⁴¹. Ca atare, credem că nu-l putem invoca în etimologia lui *șipar*, care trebuie căutată în scr. *șipar* „morun mascul“ ⁴² (SLRib., 418; vezi și *Slovar*, 67, unde e citat ca sinonim cu *morun*).

ȘNĂIDĂR, *șnăider* s. m. Nume dat lui *Alburnus alburnus*, Linné, 1758, în zona Timișoarei, și lui *Alburnoides bipunctatus*, Bloch, 1782, în zona Lugojului (vezi P. Banareșco, *Les poissons des environs de Timișoara*, în „Notations biologice“, vol. IV, 1946, p. 150, 152 și Bușniță-Alexandrescu, *Atlas*, ediția a II-a, 1971, p. 74) <germ. *Schneider*, prin care este indicat *Alburnoides* (*Slovar*, 130).

TALĂN s. m. „avăț“ (Gura Gîrluței, jud. Brăila). Denumirea a putut pleca de la rus. *kon*, *konĕk* „avăț“ (*Slovar*, 136), evidențiînd însă prin „echivalentul“ ales o altă caracteristică a peștelui în cauză (numit și *pește-figănesc*), anume valoarea economică scăzută (are multe oase) ⁴³.

TANARĂU s. m. „babușcă“ — *Rutilus rutilus*, Linné, 1758 (Antipa, *Fauna*, 181, pentru Oltina, jud. Călărași, și Vasiliu, *Peștii*, 231). Se explică prin metateza produsă într-un derivat *taranău* <*taran* „Rutilus...“) + suf. angm. *-ău*.

⁴⁰ R. Manolescu, *Relațiile Țării Românești cu Sibiul la începutul secolului al XVI-lea*, în „Analele Universității „C. I. Parhon“, București, *Istorie*, 5, 1966, p. 216.

⁴¹ Ihtionimul *șip* se găsește și în sîrbocroată, ca unul din sinonimele prin care e numit morunul — *Huso huso*, Linné, 1758 (vezi *Slovar*, 67).

⁴² Vezi și scr. *șipar* „adolescent“, „lăcău“ (I. I. Tolstoj; *Serbskohoravasko russkij slovar*, Moskva, 1982, p. 675).

⁴³ Vezi *talán* „cal bătrîn și slab, gloabă“.

TARĂȘCĂ s. f. înregistrat de Băcescu, *Peștii*, 185, ca nume folosit la gura Argeșului pentru un pește „de formă caracudei, negru, ce trăiește la papură”. Provine din rus. *taraska* (DLR). Precizăm că pescarii ruși de pe Volga, Don și din Delta Dunării folosesc acest ihtionim pentru *Abramis*, *Blicca*, *Rutilus* și *Scardinus* (vezi *Slovar'*, 129, 143, 187, 190, 192).

TEACĂ s. f. „știucă mai mică decât mîrla” (sat Plosca, com. Bistret, jud. Dolj). Avem a face cu o întrebuintare metaforică a subst. *teacă* „păstaie”.

TIŪLCĂ s. f. DLR înregistrează acest cuvînt cu sensurile: 1. „gingirică” — *Clupeonella delicatula*, Nordmann, 1840, și 2. „plevușcă” — *Leucapius delineatus*, Heckel, 1843. Cu ambele sensuri din DLR îl aflăm la Băcescu, *Peștii*, 55, 144, care-l localizează în zona Nistrului. Vasiliu, *Peștii*, 275, îl reține numai pentru *Clupeonella*. Cu acest sens circulă în Delta, fiind înregistrat și de noi la Sulina, Crișan, Somova, Tudor Vladimirescu — Tulcea. În DLR este comparat cu *chileă* (vezi mai sus). Provine din rus., ucr. *tjuł'ka* (Dal', IV, 451; Hr., IV, 30). Dal', IV, 451, îl localizează la Marea Neagră, iar lucrările de ihtologie rusești în zona: Marea Caspică, Marea de Azov și Marea Neagră (vezi *Slovar'*, 74). Antipa, *Fauna*, 231, menționează că *tilka* este numele dat de pescarii lipoveni aterinei (*Atherina mochon pontica*, Eichw, 1831).

TÎRPĂC, *torpăc* s. m. Înregistrat în DLR ca „nume dat masculilor de nisetru și de mörün sau femelelor sterpe ale acestor pești”, cu etimologie necunoscută. Cu acest sens, circulă în Delta, și pe Dunăre, între Sulina și 23 August — jud. Tulcea. Vasiliu, *Peștii*, 67, îl menționează între numele folosite pentru *Huso huso* (Linné, 1758). Provine din ucr., rus. *turpăk*. Gricenko, *Nazv.*, 33, precizează că *turpak* „a călătorit” din nordul rusesc la Don și de aici, cu modificarea semantică, la gurile Dunării. În ucraineană, *turpăk* este citat ca nume folosit atît pentru *Acipenser sturio*, Linné, 1758, cît și pentru *Acipenser guldenstadli*, Brandt, 1833 (*Slovar'*, 61, 65).

TRIGONĂ s. f. „piscică de mare” — *Dasyatis pasčinaca*, Linné, 1758 (Constanța) <ngr. *trygona* „id.” (Papakonstantinou, *Check-list*, p. 257).

TRÎTĂ s. f. „gingirică” — *Clupeonella cultrivensis*, Nordmann, 1840 (Constanța) <ngr. *thrissa* „id.” (Kontopoulou, *Lexikon*, p. 406; vezi și Papakonstantinou, *Check-list*, p. 257), tc. *trița* (*balık*) „id.” (vezi Vasiliu, *Peștii*, 275).

TĂRÂNCĂ s. f. Îl rețin Antipa, *Fauna*, 181 și Vasiliu, *Peștii*, 231, ca nume folosit de pescarii turtucăeni pentru a numi babușca (*Rutilus rutilus*, Linné, 1758). E. rus. *taranka* „babușcă” (*Slovar'*, 187), ajuns la forma din titlu în urma unei etimologii populare.

TÎGĂN s. m. „avat” — *Aspius aspius*, Linné, 1758. E citat, ca „accessor”, de Băcescu, *Peștii*, 138, pentru jud. Giurgiu. Nu e legat, cum s-ar putea crede, de coloritul peștelui în cauză⁴⁴, întrucît acesta este „pe spate verzui-cenușiu, iar pe burtă și pe laturi argintiu” (Bușniță-Alexandrescu, *Atlas*, ediția a II-a, 1971, p. 73). Un lanț asociativ îl explică dintr-un alt nume dat ocazional pe Dunăre avatului pentru valoarea lui scăzută (are multe oase): *pește-tigănesc*, ce pare a călechia tc. *cinçene-balık*, denumirea curentă a lui *Aspius*.

TÎȘCÓV, *tușcÓv* s. m. „obleț” — *Alburnus alburnus*, Linné, 1758 (Salcia, jud. Mehedinți; citat și de Ionescu, *Agricultura*, 95). Antipa, *Pescăria*, 383, îl dă ca propriu oblețului mare (*Chalcalburnus chalcoides danubicus*, Antipa,

⁴⁴ Ca în cazul lui *șiganeă* „*Leuciscus idus*” și *șigănuș* „*Umbra canina*” (vezi Băcescu, *Peștii*, 19, 157).

1909), în regiunea cataractelor Dunării (vezi și Băcescu *Peștii*, 56 și 135, unde e notat atât pentru *Chalcalburnus* citși pentru *Alburnus* în zona Orșova-Dubova). În *Cartea pescarului*, p. 55, 56, se face următoarea diferențiere: *лшсов* „obleț mic“ (*Alburnus*...) și *лшсов* „obleț mare“ (*Chalcalburnus*...). Dictionarele care-l înregistrează nu-i dau etimologia. Provine din scr. *čiškov*, înregistrat ca nume al lui *Alburnus* de Stojećevic, *Narodna imena ribe u Srbiji*, Belgrad, 1927, p. 29. În sîrbocroată, denumirile *čik*, *čikov*, *čiškov* sînt date ca proprii lui *Misgurnus fossilis*, Linné, 1758 (*Slovar'*, 203). Derivatele *čikov*, *čiškov* sînt citate și pentru *Perca fluviatilis*, Linné, 1758, și *Aspius aspius*, Linné, 1758 (*SLRib.*, 392 și 405). Atribuirea numelui *čikov* (*čiškov*) lui *Alburnus*, considerat „mișcare în persoană“ (vezi *bîrzac*), devine explicabilă dacă avem în vedere că în vorbirea curentă el circulă cu sensul figurat „copil zburdalnic, neastîmpărat“ (vezi *Dicționar sîrbocroat-român*, București, 1970).

UGOR s. m. „anghilă“ — *Anguilla anguilla*, Linné, 1758 (Sulina, Crișan și Mahmudia, jud. Tulcea) <rus. *ugor* „Anguilla...“ (Dal', IV, 470; *Slovar'*, 214; Klykov, 68)⁴⁵.

VĂCĂR s. m. „porcușor“ — *Gobio kessleri*, Dybowski, 1862 (Băcescu, *Peștii*, 147, pentru jud. Timiș și Vasiliu, *Peștii*, 176). În sîrbocroată, *govedar* are sensurile 1. „văcar“, 2. „porcușor“ — *Gobio* (*SLRib.*, 71). Nu e exclus deci un calc, deși faptul ar fi tot atât de posibil, plecînd de la română, și pentru sîrbocroată. Credem că modelul sîrbocroat e susținut de circulația pe care *govedar* „porcușor“ o are în această limbă.

VIREZŪB, *virózub* s. m. „morunaș“ — *Vimba vimba carinata*, Pallas, 1811 (Sulina), „*Rutilus frissi*“, Nordmann, 1840 (zona Razelmului — vezi Vasiliu, *Peștii*, 234) <rus., ucr. *virezub*, *virozub*, înregistrate ca nume de *ciprinidae* (Dal', I, 181, 310; Hr. I, 181; *Slovar'*, 184–186; Klykov, 14).

VÎRBICIOĂRĂ s. f. „Abramis sapa“, Pallas, 1811 (Băcescu, *Peștii*, 57, pentru Vîrciorova, jud. Caraș-Severin). Derivat avînd la bază scr. *vrba* „salcie“ (*vrba* „sălciioară“). Relația semantică devine explicită dacă avem în vedere existența în iltionimie a unor denumiri metaforice ca *frunza plopului* sau *foaia plopului*, indicînd îndeosebi puii de *Abramis brama*, Linné, 1758, și *Blicca bjoerkna*, Linné, 1758 (vezi Băcescu, *Peștii*, 29, *Terminologia*, 29, și Vasiliu, *Peștii*, 193). În sîrbocroată, întîlnim *urbov list* „foaia salciei“ pentru *Alburnus* (*SLRib.*, 58). *Vîrbicioară*, semnificînd „cit frunza de salcie“, va fi fost, mai întîi, numele puilor de *Abramis*. De altfel, după cum menționează un informator citat de Băcescu, *Peștii*, 57, „vîrbicioara seamănă cu bîrcuța, dar nu trece obișnuit de 25 cm și 100 gr“.

ZMIOĂRCĂ, *mi oărfă*, *mi oărlă*, *smi oărtă*, *smi oărlă*, *zmio oăntă* s. f. 1. „chișcar“ *Eudontomyzon danfordi*, Regan, 1911; 2. „știpar“ — *Misgurnus fossilis*, Linné, 1758; 3. „zvîrlugă“ — *Cobitis taenia*, Linné, 1758. Formele *mi oăntă*, *smi oărlă*, *zmio oăntă* „chișcar“ (com. Nucet, jud. Dimbovița), *smi oărlă* „știpar“ (com. Pietroșani, jud. Teleorman și com. Găujani, jud. Giurgiu) au fost înregistrate de Băcescu, *Peștii*, 90 și 163, iar *mi oărlă*, *zmio oărcă* „zvîrlugă“, de noi, în com. Spanțov și la Zimnicea, jud. Teleorman și Gostinu, jud. Giurgiu. Au la bază

⁴⁵ Antonescu, *Peștii*, 1957, p. 157, precizează că intrucit anghila este un pește „rar întîlnit în apele noastre“, pescarii nici nu-l prea cunosc; forma lui amintind aceea a chișcarului sau a știparului, l-au botezat *știpar de mare* sau folosesc denumirea grecească *hel* sau pe cea lipovenească *ugori*. Vezi și Antipa, *Fauna*, 237.

hg. *zmiônka*, *zmiôrka*, *zmiôrce*, înregistrate pentru *Cobitis*, *Misgurnus* și *Anguilla* de Gerov, II, 160; IV, 5; Drenski, 58, și în *Slovar'*, 203, 214. Confuzia dintre speciile în cauză e bine cunoscută (vezi Băcescu, *Peștii*, 164–167 și 178).

SIGLE ȘI ABREVIURI

- Antipa, *Fauna* = Grigore Antipa, *Fauna ichtologică a României*, București, 1909.
- Antipa, *Pescăria* = Grigore Antipa, *Pescăria și pescuitul în România*, București, 1916.
- Antonescu, *Peștii* = C. S. Antonescu, *Peștii din apele Republicii Populare Române*, București, 1957.
- Băcescu, *Peștii* = M. Băcescu, *Peștii, așa cum îi vede țăranul pescar român*, București, 1942.
- Băcescu, *Terminologia* = M. Băcescu, *Despre terminologia populară privind puietul și puii de pește*, în „Buletinul Institutului de Cercetări Piscicole”, XIX, 1955, nr. 4.
- Berlizov, *Leksika* = A.A. Berlizov, *Leksika rybal'stva ukrajinskych hovoriv nižnoho Podnistronja*, Cernigov, 1951.
- Bușniță-Alexandrescu, *Atlas* = Theodor Bușniță I. Alexandrescu, *Atlasul peștilor din apele R.P.R.*, București, 1963, ediția a II-a, București, 1971.
- Cartea pescarului* = *Cartea pescarului sportiv*, București, 1960.
- Dal' = Vladimir Dal', *Tolkovyi slovar' živogo velikorusskogo jazyka*, I–IV, Moskva, 1956.
- Devedjian, *Pêche* = Kerekîn Devedjian, *Pêche et pêcheries en Turquie*, Constantinople, 1926.
- Dicționar piscicol* = Laurențiu Lustâm, Ion Rădulescu, Vasile Voican, *Dicționar piscicol*, București, 1978.
- Drenski = Penčo Drenski, *Ribite v Bălgarija*, Sofia, 1951.
- Eck. = Eckhardt Sándor, *Magyar-francia szotar*, Budapest, 1958.
- Gerov = Najden Gerov, *Rjačnik na bl'garskij jazyk'*, I–VI, Plovdiv, 1895–1908.
- Gricenko, *Nazv.* = I.D. Gricenko, *Nazvanija ryb v govore russkich rybakov del'ny Dunaja*, în „Učenyje zapiski”, T. 71, filologičeskij sbornik, Kišinev, 1964.
- Hr. = B. D. Hrinčenko, *Slovar' ukrainskogo jazyka*, Kiev, 1907.
- Ioanid = G. Ioanid, *Dicționaru elino-romănescu*, vol. I–II, București, 1864.
- Ionescu, *Agricultura* = Ion Ionescu, *Agricultura română în județul Mehedinți*, București, 1868.
- Klykov = A. S. Klykov, *Kratkij slovar' rybackich promyslovych slov*, Moskva, 1951.
- Kontopoulou, *Lexikon* = Nicolaou Kontopoulou, *Lexikon ellino-gallikon*, Atena, 1930.
- Panighiant, *Delta* = Eugen Panighiant, *Delta Dunării și Razemul*, Editura UCFS, f. a.
- Papakonstantinou, *Check — list* = Costas Papakonstantinou, *Check-list of marine fishes of Greece*, Athens, 1988.
- Păltineanu, *Probleme* = Viorel Păltineanu, *Probleme ale denominării ihtionimice*, Rezumatul tezei de doctorat, Cluj-Napoca, 1980.
- Radloff = W. Radloff, *Wersuch eines wörterbuches der türk-Dialekte*, I–IV, St. Petersburg, 1881–1911.
- RND = Reşad Nuri Darago, *Nouveau dictionnaire turc-français*, Kannaat Yayınları, 1961.
- Sala, *Cu privire...* = Marius Sala, *Cu privire la terminologia marinărească*, în LR, IX, 1960, nr. 5.
- Slovar'* = G.U. Lindberg, A.S. Gerd, *Slovar' nazypniji presnopodnyh ryb SSSR*, Leningrad, 1972.

- SLRib* = Velimir Mihejlović, Gordana Vuković, *Sprekohrvatska leksika ribarstva*, Novi Sad, 1977.
- Spasova, *Za njakoi* = Ana Spasova, *Za njakoi ednakvi elementi v bălgarskata morskă ribarska terminologija*, în „Bălgarski ezik“, 1965, nr. 4–5.
- Symeonidis = Charalambos Symeonidis, *Der Vokalismus der griechischen Lehnwörter im Türkischen*, Thessaloniki, 1976.
- Texte Dobrogea* = *Texte dialectale și Glosar. Dobrogea*, București, 1987.
- Turlan, *Elemente* = Valentin Țurlan, *Elemente turcești și grecești în terminologia pescuitului în limba română*, în „Buletinul Universității din Galați“, fasc. I, Științe sociale și umaniste, II, 1979.
- Turlan, *Note, I* = Valentin Țurlan, *Note pe marginea unor ihtionime românești (I)*, în „Anuar de lingvistică și istorie literară“, Iași, t. XXXI, 1986 – 1987, A.
- Vasilii, *Pești* = George D. Vasilii, *Pești apelor noastre*, București, 1959.

NOTES SUR QUELQUES ICTHYONYMES ROUMAINS (II)

RÉSUMÉ

L'auteur continue la présentation de quelques ichtyonimes roumains de circulation restreinte, poursuivant surtout l'établissement des étymologies. La plupart des ichtyonimes pris en discussion ne sont attestés que dans les ouvrages d'ichtyologie : *anceăus*, *băistrug*, *belugă*, *cenacop*, *chiutuc*, *ciuiu*, *colios*, *cordea*, *corosbină*, *cularid*, *galeă*, *ghidrin*, *gupă*, *icrân*, *jaltomeasă*, *labăr*, *litjaboe*, *luci*, *murzac*, *ostreinos*, *paeios*, *puzanoeă*, *sevriugă*, *sinel*, *singhil*, *smarid*, *spăros*, *trigăno*, *virezub*. Parmi les données enregistrées dans les dictionnaires linguistiques ou dans d'autres ouvrages de ce genre, seuls ont retenu l'attention les cas sans étymologies, ou dont les étymologies demandaient encore à être argumentées ou même corrigées : *bacaliar*, *bicioc*, *bfcă*, *boțoc*, *buț*, *caraghioz*, *ceăce*, *chileă*, *ctobănăș*, *ciros*, *cirjănăc*, *costrăș*, *fode*, *fusăr*, *ilăr*, *jaț*, *mitroceă*, *platarin*, *plăstăică*, *rițoeă*, *ribiță*, *rus*, *somu*, *suduc*, *șipăr*, *tarășeă*, *tiuleă*, *tiupăc*, *țișcov*.

Facultatea de Litere și Științe
Universitatea „Dunărea de Jos“
Galați, Str. Domnească, nr. 47.